

ANAFİLAKSİ İÇİN İLK YARDIM

Anafilaksi ileri derecede alerjik bir reaksiyon olup hayati tehlike yaratabilme özelliği vardır. Bu hastalık her zaman derhal tedaviyi gerektiren acil bir durum olarak ele alınmalıdır. Çoğu anafilaksi vakası aşırı derecede alerjik olan birinin alerjisi olduğu maddeye (genellikle gıda, böcek veya ilaç) maruz kalmasından sonra ortaya çıkar.

HAFİF VE ORTA DERECE ARASINDAKİ ALERJİK REAKSİYONLAR

Bazı vakalarda anafilaksi aşağıdaki hafif ve orta derecede alerjik reaksiyon belirtilerinden sonra başlar:

- Yüzün, dudakların ve gözlerin şişmesi
- Deride kurdeşen veya şerit görüntüsü
- Ağızda karıncalanma
- Mide ağrısı, kusma (bunlar çoğu alerjik maddeye karşı mevcut olan hafif ve orta derece arasında gösterilen alerjik reaksiyonlardır, fakat böcek alerjisinde bu belirtiler anafilaksi'dir).

YAPILMASI GEREKENLER

- Böcek alerjisinde, eğer gözle görünüyorsa iğneyi çıkartın (fakat kene varsa çıkartmayın)
- Hastayla beraber kalın ve yardım çağırın
- Eğer reçeteli ilaç varsa kullanın (hafif ve orta derece arasındaki alerjik reaksiyonlar için antihistaminik ilaçlar kullanılabilirken eğer durum anafilaksi'ye doğru ilerlerse adrenalin tek ve en uygun ilaçtır)
- Eğer varsa **adrenalin otomatik enjektörünü** bulun (talimatlar, adrenalin otomatik enjektörü ile beraber saklanması gereken Anafilaksi İçin Hareket Planı'nda (Action Plan for Anaphylaxis) yer almaktadır)
- Ebeveyn/Bakıcı veya acil durumda aranacak diğer kişilerle temas kurun.

ANAFİLAKSİ (İLERİ DERECEDE ALERJİK REAKSİYON)

Anafilaksi'nin (ileri derecede alerjik reaksiyon) aşağıdaki belirtilerinin herhangi biri için takipte olmaya devam edin:

- Zor/sesli nefes alma
- Dilin şişmesi
- Gırtlakta şişme/sıkışma
- Konuşmada zorlanma ve/veya ses kısılması
- Hırıltılı veya sürekli öksürük
- Sürekli baş dönmesi veya bayılma
- Solgun ve gevşek olma hali (küçük çocuklarda)

YAPILMASI GEREKENLER

- **Hastayı sırt üstü yatırın – eğer nefes almada hâlâ zorlanıyorsa oturmasına izin verin – ayağa kalkmasına veya yürümesine izin vermeyin**
- Eğer varsa **adrenalin otomatik enjektörünü verin** (talimatlar adrenalin otomatik enjektörü ile beraber saklanması gereken Anafilaksi İçin Hareket Planı'nda (Action Plan for Anaphylaxis) yer almaktadır)
- **Ambulans çağırın** (Avustralya'da 000'a telefon edin, Yeni Zelanda'da 111'i veya cep telefonu kullanıyorsanız 112'yi arayın)
- Ebeveyn/Bakıcı veya acil durumda aranacak diğer kişilerle temas kurun.
- Eğer 5 dakika sonra **hâlâ** tepki vermemişse daha fazla adrenalin verilebilir (ek bir adrenalin otomatik enjektörü varsa).

Eğer şüpheniz varsa, adrenalin otomatik enjektörünü verin.

Eğer hasta tepki vermiyorsa ve normal şekilde nefes almıyorsa suni solunuma (CPR) başlayın.

Eğer bunun astım mı yoksa anafilaksi mi olduğundan emin değilseniz ÖNCE adrenalin otomatik enjektörünü verin daha sonra astım için olan rahatlatıcıyı kullanın.

- **Adrenalin hayat kurtarır ve gecikmeden kullanılmalıdır. Adrenalin vermekte tereddüt etmek veya gecikmek kötüleşmeye ve ölüme neden olabilir.** ASCIA'nın yayınladığı Anafilaksi İçin Hareket Planı'nda (Action Plan for Anaphylaxis) adrenalin otomatik enjektörünün verilmesinin ilk talimat olmasının nedeni budur. Eğer bu aşamadan önce kalp masajı (CPR) uygulanmışsa adrenalinde geç kalındığı ya da verilmemiş olduğu riski vardır.
- **Ambulansta** hastaya oksijen verilmesi genellikle ambulans görevlileri tarafından yapılır.
- Hastayı hastanede **tıbbi olarak gözetim altında tutmak** da anafilaksi'den sonraki en az 4 saat için önerilir.
- **Adrenalin otomatik enjektörü** Avustralya ve Yeni Zelanda'da sırasıyla EpiPen ve Anapen adıyla satılır. EpiPen ve Anapen'in çocuklar için olanı da genellikle 1-5 yaş gurubu arasındaki çocuklara reçete ile verilir.